



PB-PP1B-33507
BELGIË/BE - BELGIQUE



HET KIKKERTJE



JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

HERFST 2022

Jaargang 43 - nummer 1 - september, oktober, november 2022

Driemaandelijks nationaal tijdschrift van JNM vzw. Afgiftekantoor Gent x - P 308588
V.U. Jeugdbond voor Natuur en Milieu vzw, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

JNM

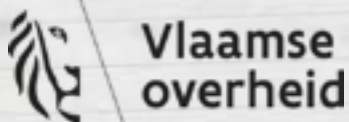
Een jeugdbeweging
voor en door jongeren
Spel en plezier
Wild van natuur
Wild voor milieu
Uit verwondering en bezorgdheid
Open voor iedereen
Ongebonden
En een beetje tegendraads

LID WORDEN EN BLIJVEN

We vinden het belangrijk dat iedereen met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kan. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief is 24 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor het verhoogd tarief van 30 euro. Als je het financieel moeilijker hebt, dan kies je het verlaagd tarief van 5 euro.

Voor steunleden is het standaardtarief 30 euro. Er is ook een verlaagd tarief van 24 euro (je krijgt ook een abonnement op Euglena)

Voor instellingen, bibliotheken, scholen... kan je lid worden voor 40 euro (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker)



CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren speelplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

Op nationaal niveau wordt de werking gedragen door het hoofdbestuur. Dat zijn ongeveer 70 vrijwilligers die zich in acht werkgroepen en ploegen inzetten. Je vindt de contactgegevens van het hoofdbestuur op jnm.be/hb.

Het hoofdbestuur en de afdelingen worden ondersteund door zes personeelsleden op het nationaal secretariaat in Kortrijksepoortstraat 192 in Gent.

Heb je een administratieve vraag, mail dan info@jnm.be of bel 09 223 47 81.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:

Lay-out: Chiara Jacobs

Foto cover en achterkant pixabay

Inhoud: Kristiaan Proesmans, Mirte Eyckermans, Michiel Soenen, Marieke Geysels, Rohan Meerhaeghe, Yolande Bosteels, Marit Liekens

VOORWOORD

Piiiiieeeeeeeeeeeep

Het is bijna weer zo ver!

De school gaat weer van start, dat is nu wel niets apart!

Misschien daarom een beetje verdriet, maar ach, dat geeft toch niet.

Maar dat betekent ook, dat JNM weer achter de deur spookt.

Jullie leiding die is aan het bedenken, om jullie weer top activiteiten te schenken.

Waterbeestje zoeken en dan determineren in echte boeken.

Roofvogels spotten en misschien wel eens wilgen knotten.

Spelletjes spelen over milieu, gelukkig zeggen we in juni pas weer adieu.

Misschien kan je zelf nog iets bedenken en word je wel bediend op je wenken.

Neem je excursiegerief al maar klaar en loop je bottines in zodat je mee kan zonder blaar.

Jullie leiding kan niet wachten, zie ze maar eens smachten.

Tot de volgende keer, misschien wel bij een meer.

Jullie opperpiep Marieke

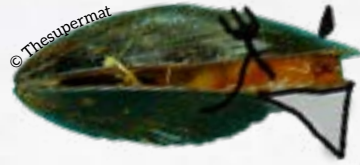


INHOUDSTAFEL



	1	
	2	
VOORWOORD	3	INHOUDSTAFEL
	4	
	5	
MOSSELEN, DE FIJNPROVERS VAN DE ZEE	6	
	7	
	8	HET VERHAAL VAN DE MEREL
	9	
	10	
WATER	11	
	12	
	13	
VLINDER WAT DOE JIJ IN DE WINTER?	14	DISCOVINKEN VERVOLGVERHAALTJE
	15	
	16	
	17	
WINKEL PAGINA	18	AANKONDIGINGEN
	19	
	20	

MOSSELEN,



DE FIJNPROEVERS IN HET WATER

Door Kristiaan

Schoon water is belangrijk voor dieren, planten en mensen. Niet alleen omdat het leuk is om in te zwemmen, maar ook om te drinken en voor voedsel. Zo zal je veel meer dieren vinden bij proper water dan bij vuil. Maar door afval, vervuiling en klimaatverandering raakt steeds meer water vervuild.

Het is dus belangrijk om altijd te weten hoe schoon ons water is. Dit kan door wat water mee te nemen naar een laboratorium en daar te meten hoe vervuild het is, maar dat is traag en kost veel geld. Gelukkig kan de natuur altijd een handje helpen. Zo bewaken mosselen de waterkwaliteit in Warschau, de hoofdstad van Polen.

Het klinkt misschien gek, maar mosselen zijn echte water-experts. Ze passen zich helemaal aan aan hun omgeving. Als het water proper is, openen en sluiten ze hun schelpen volgens een herhalend patroon. Ze staan meestal open om voedsel te krijgen en gaan dan even dicht. Als de waterkwaliteit slecht is, gaan de mosselen minder ver open en sluiten ze soms zelfs volledig voor een langere periode. Niet zo gek toch? Al die troep zou ik ook niet lusten. Maar hoe werkt dat dan in Warschau?



"Kwaliteit van het eten was absoluut waardeloos, hier hou ik mijn schelp voor dicht!"



Wel, de stad pompt haar water uit een rivier. Die pomp heeft acht mosselen. Als het water te vies is, gaan de mosselen dicht en wordt er geen water meer opgepompt. Als het water weer properder is, gaan de mosselen weer open. Na drie maanden gaan de mosselen op pensioen. Zo worden ze niet gewoon aan het vieze water.

Volgens een Pools waterleidingbedrijf is deze methode de effectiefste (de

meest geschikte dus) bewezen manier om de waterkwaliteit te bewaken. De mosselen werken dag en nacht, zeven dagen op zeven, en leven in hun natuurlijke omgeving. Daarmee bewaken ze de waterkwaliteit van meer dan acht miljoen mensen in Polen. Dit laat maar weer eens zien dat geen enkel probleem te moeilijk is voor de natuur. Dus als je ooit een fijnproever nodig hebt, dan kan je misschien eens een paar mosselen om hun mening vragen.

'De 8 mossels van Warschau'



HET VERHAAL VAN DE MEREL

Door Rohan



In een ver verleden, toen de dieren nog spraken, fladderden er enorm veel verschillende vogels door het bos. Het meest opvallende koppel waren meneer en mevrouw Merel. De pracht van hun

verenkleed overtrof makkelijk dat van de pauw, ze waren majestueuzer dan een koppel statige zwanen en ze vlogen zelfs eleganter dan de kolibrie.

Op een dag waren de Merels aan het opscheppen over hun prachtige zomerveren tegen de wijze oude Oehoe. Toen merkte Oehoe op dat meneer en mevrouw Merel alle kleuren van de regenboog in hun veren hadden behalve goud. Na lang zoeken naar een veer met een gouden randje moesten de Merels wel toegeven dat ze niet alle kleuren in hun veren hadden. Maar Oehoe had ooit wel eens gehoord over een draak die een hele hoop goud had. Die draak leefde achter de bergen, over de rivier aan de rand van het bos. Toen de Merels dat hoorden, vonden ze dat ze wel een stukje



van die schat verdienden. Zij waren toch de mooiste vogels van het bos? Oehoe probeerde hen te waarschuwen dat de draak best woest en gevaarlijk was maar de Merels wilden niet luisteren. Ze wilden hun deel van de schat veroveren!



De volgende dag vertrokken de Merels, ze vlogen de hele dag aan één stuk door. Het enige dat ze zagen waren bomen en soms eens een open plek met een paar hertjes. Toen de zon begon onder te gaan werden ze bang dat ze de weg waren kwijtgeraakt. Maar aan de horizon verscheen plots de rivier. Uitgeput vielen meneer en mevrouw Merel in slaap in een struik aan de oever van de grote rivier.

Toen de zon opkwam de volgende ochtend schrokken de Merels wakker van de gigantische oeros die van hun struik aan het eten was. Verontwaardigd vroeg meneer Merel wat die stomme koe dacht dat die aan het doen was. Waarop de oeros hem straal negeerde.



Dus toen vroeg mevrouw Merel of de oeros hen misschien de weg kon wijzen naar de grot van de draak. Dat kon de oeros zeker. Als ze hier de rivier overstaken en richting de grootste berg vlogen, zouden ze de grot van de draak wel vinden. Dus na wat bessen van een lijsterbes op te peuzelen als ontbijt, vertrok het koppel Merels

richting de hoogste berg. Wanneer ze aan de voet van de grootste berg waren aangekomen, zagen ze een hol in de bergwand. Mevrouw Merel wou op ontdekking gaan, maar voor ze een poot in het hol kon zetten, weerklonk er heel luid: "Ej, ej!" En verscheen er een marmot aan de ingang van het hol. Mevrouw Merel excuseerde zich en vroeg of de marmot misschien de weg wist naar de grot van de draak. De marmot wist hen te vertellen dat er naast een grote dode boom een scheur in de rotswand zat. Die scheur was de ingang naar de grot waar de grote boze draak op de gouden schat sliep. Zonder twifelen vlogen de Merels op en al snel kregen ze een gigantische dode eik in het vizier.



Het leek erop dat de helft van de eik ooit in brand had gestaan en dat de andere helft door een reus in stukken was geslagen. Toen de Merels dat zagen, zonk de moeder hen een beetje in de schoenen. Of zonk de moeder hen in de poten, want Merels dragen geen schoenen. Uiteindelijk spraken ze af dat meneer Merel op verkenning ging in de grot en dat mevrouw Merel op uitkijk bleef aan de ingang.



En dus vertrok meneer Merel. In het begin van de grot was het schemerdonker, maar al snel zag meneer Merel helemaal niks. Pootje voor pootje sloop hij vooruit, zo voorzichtig als hij kon. Plots zag hij iets, daar recht voor hem fonkelde een ster. En daarboven ook. Maar sterren zitten op de hemel, niet in een grot. Dat kon maar één ding betekenen: meneer Merel had de schat gevonden! Gretig begon hij zijn pootjes vol te laden met gouden ringen en kettingen. En niet alleen dat, in zijn bek droeg hij een gouden kroon en prachtige beker. Toen hij echt niks meer kon meenemen, steeg hij moeizaam op om weg te vliegen. Maar toen begon de zware gouden beker uit zijn bek te glijden en TINGELINGE-LING! Met veel lawaai kletterde de beker op de grond. Plots verschenen er twee gigantische ogen in de gouden stapel. "WIE STEELT ER VAN MIJN SCHAT!?", donderde de draak. Meneer Merel probeerde zich snel uit de voeten te maken, maar was niet snel genoeg. De gloeiend hete steekvlam van de draak verschroei de verenkleed van meneer Merel tot ie helemaal roetzwart was. Helemaal zwart, behalve zijn

snavel en pootjes natuurlijk. Die werden namelijk felgeel door het goud dat hij daarin droeg. Mevrouw Merel, die aan de ingang was gebleven, kwam er iets beter vanaf. Zij verloor ook haar prachtige verenkleed maar was niet helemaal zwartgeblakerd.



Na dat ongelukkige avontuur keerden de Merels terug naar het bos. Maar tot op de dag van vandaag kan je mevrouw Merel nog altijd herkennen aan haar bruinig verschroei de verenkleed. En meneer Merel is nog steeds pikzwart met felgele poten en een goudgele snavel.



WATER

Door Yolán

"Water, waarom hebben we er soms te weinig van en waarom helpt het om minder lang te douchen?"

Mensen in België gebruiken maar liefst 90 liter water per dag. Daar kan je een volledig bad mee vullen!



We hebben water nodig en nog geen klein beetje. Denk maar aan het water dat we gebruiken om onszelf en onze kleren te wassen, te koken, te drinken, enzovoort.

MAAR WAAROM DRINKEN WE DAT WATER EIGENLIJK?

Het is super belangrijk voor ons lichaam, dat in eerste plaats voor meer dan de helft uit water bestaat! Verder hebben we water onder meer nodig voor zweet en pipi aan te maken. Zonder zweet zouden we het te warm krijgen en zonder pipi zouden vieze stoffen in ons lichaam blijven zitten.

ons lichaam bestaat voor de helft uit water!

Planten hebben ook veel water nodig, om andere redenen. Zo kan een plant niet meer recht staan als ze niet genoeg water krijgt. Daarom dat je kamerplanten slap beginnen te hangen als je ze niet genoeg water gegeven hebt. Om zichzelf toch een beetje te beschermen tegen droogte houden planten altijd een voorraadje water vast bij hun wortels. Maar niet alle planten kunnen evenveel water vasthouden en



sommige planten hebben meer water nodig dan anderen. Hoe kleiner de blaadjes van een plant hoe minder water ze nodig heeft, maar ook hoe minder ze kan groeien. Vandaar dat planten op droge plaatsen kleinere blaadjes hebben.



Als je ooit al documentaires uit tropische landen hebt bekeken is je misschien opgevallen dat de planten daar heel grotere bladeren hebben. Dat is omdat er daar meer water is. In de woestijn zie je dan weer cactussen die helemaal geen blaadjes hebben.



De meeste planten bij ons hebben redelijk grote bladeren en hebben dan ook redelijk veel water nodig. Als het dus even niet regent beginnen er veel planten te sterven. Aangezien onze groenten, fruit en dieren ook water nodig hebben sterven die dus ook, waardoor we geen eten meer zouden hebben. Om dit te stoppen geven we onze planten zelf wat water met water uit de kraan. Maar vanwaar komt dat water uit de kraan dan vraag je je misschien af?



Je weet waarschijnlijk dat het water van de regen terug naar de zee loopt via rivieren, maar een deel blijft ook vast zitten in de grond! Dat water zakt dan heel traag dieper de grond in tot ze niet meer dieper kan. Het water dat dan onder de grond vast zit noemen we grondwater. Dat water is heel proper en kunnen we gewoon opdrinken en gebruiken om ons te wassen. Om de drogere zomer door te komen pompen we dat grondwater naar boven tot in je kraan.

Nu onze zomers zo droog zijn, pompen we zodanig veel van dat water naar boven, dat het bijna opgeraakt. We moeten dus wat zuinig zijn en misschien geen 90 liter, maar 60 liter water gebruiken per dag. En hoe doe je dat? Minder drinken is geen optie, zeker met dit warme weer. Vooral door kort te douchen en je kraan niet te laten lopen.

DISCOVINKEN

VERVOLGVERHAALTJE door Mirte



De grote inkleurdag brak aan. Alle dieren kwamen samen op de grote open plek, op het afgesproken uur en het inkleuren begon. Het werd een groot feest, zo gelukkig waren ze. De sprinkhanen kozen voor groen, zodat ze zich konden camoufleren in het gras. De vossen kregen een mooie rossige kleur en de varkens vonden dat ze prachtig stonden met roze.



Zo kreeg elk dier een kleur, of meerdere kleuren en konden ze zich veel makkelijker van elkaar onderscheiden.

Maar speelvogel was nergens te bekennen. Hij was het volledig vergeten, want hij was druk bezig met zijn eigen snelheidsrecord te verbreken. Ondertussen liep de inkleurdag



stilletjesaan ten einde. De verf was op en de dieren gingen terug richting huis. Net toen speelvogel een derde poging deed om zijn record te verbreken, zag hij ineens een slak voorbijkruipen. Hij begreep eerst niet wat er anders was, maar toen beseftte hij dat het huisje van de slak geel was en niet meer wit! Ook zijn lichaam was grijzig bruin nu. Plots herinnerde de speelvogel zich de grote inkleurdag en hij vertrok zo snel naar de open plek dat hij zijn record verbrak.



Toen speelvogel aankwam op de open plek was er helemaal niemand meer te bekennen. Hij vloog snel nog enkele rondjes, in de hoop een restje verf te vinden. Wie weet vond hij wel iemand die nog niet volledig was opgedroogd zodat hij nog een beetje kleur van hen zou kunnen krijgen. Maar tevergeefs, iedereen leek al vertrokken te zijn naar huis. Speelvogel keerde zich



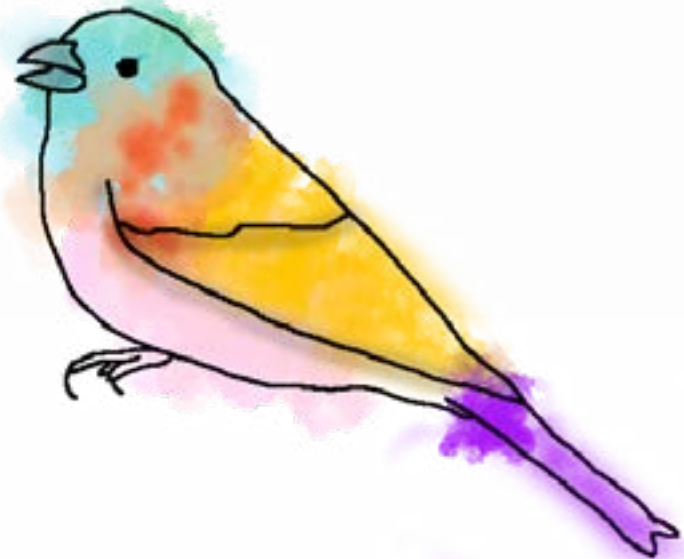
teleurgesteld om, hij had even geen zin meer om te spelen.

Plots merkte hij wat beweging op, verder aan de grote vijver. Speelvogel kneep zijn ogen tot spleetjes en ging zachtjes dichterbij. Toen hij nog maar een paar meter van de waterrand verwijderd was, herkende hij een van de schildpadden. Die was namelijk nog de laatste verfborstels aan het uitwassen.

Vlug vloog speelvogel naar hem toe en zei: "Dag schildpad, ik vergat de grote inkleurdag vandaag! Is er nog verf over? Ik zou zo graag een kleur krijgen!". De schildpad antwoordde met spijt in zijn stem dat alle potten verf tot de laatste druppel werden opgebruikt. De teleurstelling bij speelvogel was groot. Zowel hij als schildpad wisten even niet wat zeggen, dus bleven ze in stilte naast elkaar staan.

"Hé, maar wacht eens even!", zei schildpad plots. "Wie zegt er dat je maar één kleur mag hebben? Ik heb hier nog zeker tien onuitgewassen penselen liggen!". Schildpad nam de verfborstel waar nog een restje rode verf aan hing en maakte een vlek op speelvogels linkervleugel tot er geen verf meer afkwam. Hetzelfde deed hij met het overschot geel, maar dan op de rechtervleugel. Speelvogels kop kreeg een grote groene vlek, die langzaam overging in blauw. Zijn staart een mooi paars en zijn nek oranje. Zo schilderde schildpad alle verfresten op speelvogel, tot zijn hele lichaam vol stond met een regenboog aan kleuren.

Speelvogel was zo gelukkig met zijn nieuwe uiterlijk dat hij een feest organiseerde voor heel het bos. Hij danste de hele avond met alle dieren en zijn kleuren weerkaatsten zo fel in de discobol dat hij vanaf die avond een nieuwe naam kreeg: Discovink.



Door Mihiel

DAG VLINDER, WAT DOE JIJ IN DE WINTER?



Jullie hebben waarschijnlijk wel al eens opgemerkt dat er tijdens de winter geen vlinders meer zijn. De vrolijke vlinders die je tijdens de lente en zomer mooi ziet rondfladderen zijn dan plotseling verdwenen. Maar waar gaan ze naartoe?

vlinder de winter ingaan en proberen te overleven, dit kan op twee manieren en hierop gaan wij ons focussen.

De opletende lezers hebben gemerkt dat het nog maar net herfst is, en nog geen winter, dus waarom nu al iets vertellen over vlinders in de winter? In de herfst beginnen de dagen al te korten en wordt het ook al een stuk kouder. Daarom gaan de vlinders al in september en oktober in 'winterrust'. Deze winterrust brengen vlinders door op verschillende manieren. Zo heb je vlindersoorten waarbij de volwassen vlinder sterft, maar de eitjes, rupsen of poppen de winter wel overleven. Zo zorgen deze soorten ervoor dat er volgend jaar weer vlinders kunnen rondvliegen. Andere soorten durven als



ECHTE OVERWINTERAARS TREKVLINDERS?

In ons landje zijn er maar een vijftal soorten die overwinteren als echte vlinder. Ze overleven door in een beschut plekje te kruipen en doen daar een soort winterslaap om er dan in de lente terug uit te komen. Soms gebeurt het dat een vlinder in je huis binnengeraakt en daar overwintert, maar dat is geen goed idee. Doordat het lekker warm is binnen zal de vlinder nooit in winterslaap geraken en alleen maar energie verbruiken. De vlinder zal daardoor nooit de lente halen. Als je zo een vlinder tegenkomt in je huis, kan je hem beter terug buiten zetten. De vlinder zal dan wel een ander, frisser plekje zoeken.



Trekvlinders? Misschien heb je wel al eens gehoord over trekvogels, die naar het zuiden trekken tijdens de herfst/winter en dan terugkomen in de lente. Sommige vlindersoorten doen dit ook, of toch gedeeltelijk, zoals bijvoorbeeld de distelvlinder.

In de herfst trekt deze vlindersoort naar het zuiden, om daar zich voor te planten en uiteindelijk te sterven. De nakomelingen van deze soort trekken dan in de lente terug naar het Noorden om zich hier ook voor te planten en uiteindelijk te sterven. Hun nakomelingen zullen dan weer het naar zuiden trekken en maken de cirkel rond.

De atalanta was vroeger zo'n typische trekvlinder, maar door de klimaatverandering zijn er steeds meer die in België blijven overwinteren. Als het een warme winter is, overleven ze dit, maar wanneer het nog eens heel koud wordt sterven veel individuen.



foto: Vanessa Cardini

AANKONDIGINGEN



startdagen

In het weekend van **24-25 september** zijn er overal in Vlaanderen en Brussel startdagactiviteiten bij JNM-afdelingen. Dan gaat voor JNM het nieuwe jaar van start en we willen jou en je vrienden er ook heel graag bij. Breng dus iedereen mee die wil ontdekken hoe leuk JNM is en speel en ontdek samen tijdens het startdagweekend.

Dag van de Natuur

Op **26 en 27 november** is het Dag van de Natuur!

Verschillende JNM-afdelingen organiseren dan een (of meer) activiteit(en) die met de Dag van de Natuur te maken hebben. Houd de activiteiten op de website in de gaten, en vergeet vooral niet de natuur in te duiken die dag.



Dag van de Jeugdbeweging

Vrijdag **21 oktober** is het weer Dag van de Jeugdbeweging!

Dé dag waarop iedereen die actief is in een jeugdbeweging dat van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat aan iedereen laat zien door de kleren van de jeugdbeweging te dragen.

Heb jij een JNM-trui in je kast liggen? Trek die dan aan op 21 oktober en toon aan de hele wereld dat je een trotse JNM'er bent

Geen JNM-lidkaart meer

Je zal dit jaar geen JNM-lidkaart meer in je bus vinden. Als JNM'er krijg je wel nog altijd korting in de JNM Winkel, net als altijd, maar de ledenvoordelen bij andere winkels vallen weg. Er waren te veel winkels die geen korting meer willen geven en het vraagt te veel werk van vrijwilligers om op zoek te gaan naar nieuwe partners.

In de JNM Winkel heb je uiteraard geen lidkaart nodig om korting te krijgen.



JNM WINKEL



www.jnm.be

JNM PRESENTEERT:

Het allernieuwste
JNM-sap!





**JEUGD
BOND
Voor
Natuur
en
Milieu**



JNM
JE GELIJKTALIGE JEUGDBEWEGING

**JNM WINKEL
KORTRIJKSEPOORTSTRAAT 192
9000 GENT**

**DINSDAG TOT VRIJDAG
OPEN VAN 14U TOT 18U**

**EERSTE ZATERDAG VAN DE MAAND
OPEN VAN 10U TOT 18U**